

С. 10–15.

4. Общая теория права и государства : учебник / под ред. В. В. Лазарева. 3-е изд., перераб. и доп. М. : Юристъ, 2001. 520 с.

5. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права : навч.-метод. посіб. (за кредит.-модул. системою) / Л. А. Луць. Київ : Атіка, 2007. 412 с.

6. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. / П. М. Рабінович. Вид. 6-те. Харків : Консум, 2002. 160 с.

7. Иванов В. В. Материально-правовые и процессуальные гарантии законности привлечения к административной ответственности : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Иванов Виктор Васильевич. Одесса, 2001. 192 с.

8. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як явище об'єктивного права. *Право і Безпека*. 2016. № 2. С. 31-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2016_2_7

Орлова Олена Олександрівна

доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук доцент

Парадзинська Сімона Сергіївна

студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ В УКРАЇНІ

Правосвідомість відіграє визначальну роль під час становлення та розвитку громадянського суспільства та правової держави завдяки своїй багатогранності, яка полягає не тільки у нормативній сфері, а й духовній, правосвідомість впливає на усі процеси у суспільстві та державі. Сьогодні значення інституту динамічно трансформується з урахуванням євроінтеграційних процесів, тобто насичується найкращими цінностями і, відповідно, розвивається, однак визначає й негативні, недостатньо розвинені аспекти, яка потребує удосконалення.

Правова свідомість є теоретичною основою, яка формує більш поглиблені форми свідомості. Найважливіший аспект, який зараз постає перед державою – підвищення рівню правової свідомості. Деякі аспекти визначення правової природи, ознак та видів правової свідомості були досліджені такими вченими, як: О. Петришин, І. Ільїн, Б. Кістяківський, Г. Клімова, М. Ковалевський, М. Коркунов, П. Новгородцев, М. Палієнко, С. Погребняк, Б. Чичерін та ін. Однак формування правосвідомості у сучасному українському суспільстві потребує подальшого дослідження.

Слід наголосити, що поняття правової свідомості досить ретельно досліджено різними вченими. Вчені зазначають, що виникаючи до або після права чи разом з ним, правосвідомість супроводжує право протягом усієї правової історії, всього існування державно-організованого суспільства. Категорія «правосвідомість» слугує для відображення особливого виміру правової дійсності, ставлення людей і суспільства до права, правової поведінки людей, правової діяльності держави, її інституцій [1, с.532]. Це поняття про те, що правосвідомість супроводжує право мені імпонує найбільш, адже неважливо коли виникає свідомість, важливо що вона супроводжує право увесь час. Доцільно акцентувати увагу на науковій позиції, відповідно до якої нормальна правосвідомість не зводиться до правильного знання позитивного права. Вона взагалі не зводиться до одного «знання», а включає в себе всі основні функції душевного життя: і, передусім, – волю (і саме – духовно виховану волю) [3, с.167]. Під словом правосвідомість ми розуміємо форму суспільної свідомості, яка є сукупністю почуттів, емоцій, теорій, ідей та концепцій, окрім того ще й настанов і уявлень, котрі впливають на ставлення суспільства до чинного або бажаного права.

Виходячи з аналізу вчених праць, можна виділити такі риси правової свідомості: вона є одним з видів суспільної свідомості; носіями правосвідомості є різноманітні елементи права: особистість, громадські об'єднання, політичні партії, державні органи та їх посадові особи; зазвичай об'єкт пізнання правосвідомості – це діюче право в усій багатоманітності його проявів.

Підкреслимо, що право та політика мають тісний взаємозв'язок. Без жодного сумніву, право –

це один із багаточисельних засобів вираження політичних рішень, укорінення усталених політичних відносин та політичної системи суспільства. Тож проаналізувавши цей тісний взаємозв'язок пропонуємо зупинитися на проблемах формування правосвідомості в Україні. Однією з найпоширеніших проблем є деформація правової свідомості, яка відбувається протягом певного часу за який у людей формуються певні погляди, ідеї та уявлення, котрі викривлено відображають реальність. Як чітко відмітив Ю. Калиновський, деформації правосвідомості «являють собою спотворення форми та змісту правових установок, навичок і звичок» [2, с.218-219].

Ще однією основною проблемою є те, що сучасна молодь звекає до злочинності. У міжнародному та національному масштабах набули значного поширення і стали «звичними» для пересічних громадян такі види злочинів, як тероризм, масове захоплення заручників, работоргівля, замовні вбивства, багатомільйонні шахрайства, корумпованість у багатьох сферах суспільного життя [2, с. 294]. Враховуючи ці деструктивні тенденції, сьогодні доцільним є виокремлення значення ЗМІ, які досить часто поширюють приклади антиправової поведінки. Усі ці проблеми впливають на рівень правової свідомості суспільства.

Варто звернути увагу на шляхи формування правової культури українців. Серед таких найефективнішими є: адаптація законодавства України до між-народних норм і стандартів прав людини; гармонізація законодавства України із нормативними актами Європейського Союзу. На сьогоднішній час рівень правосвідомості у суспільстві поступово зростає, адже цьому сприяли події, які відбувалися під час Майдану вони підвищили активність волонтерів, майже кожен п'ятий бажав допомогти чим зможе, люди безоплатно чергували у лікарні ім. Мечникова аби врятувати життя бійців які постраждали. Суспільство підтримувало фінансово армію та збройні сили. Саме це зазначило існування дієвого громадянського суспільства.

Серед шляхів формування правосвідомості виділяють також наступні: демократизація всіх сфер соціального життя; вдосконалення правотворчого і правозастосовного процесів; зміцнення законності і правопорядку; розвиток правовідносин; зростання ефективності діяльності всієї системи правосуддя; адаптація законодавства України до міжнародних норм і стандартів прав людини; гармонізація законодавства України із нормативними актами Європейського Союзу. Разом з тим важливе значення для формування правосвідомості і правової культури мають такі напрями реалізація даного процесу, як здійснення правового виховання і правового навчання українських громадян, а також підвищення ефективності їх правової інформованості [4, с. 175].

Отже, формування правосвідомості в Україні не є стабільним явищем, на нього впливають різні фактори, проте правова свідомість це саме те явище, яке постійно розвивається, чим скрутніші часи, тим більше згуртованість народу і тим самим зростає рівень свідомості. Суспільство вже перестало покладатися на право, як на щось незмінне. Також варто розуміти, що чим менш стійка політична ситуація, тим більше загроз національному суверенітету, здоров'ю та життю громадян, тим більше проявів деформацій правосвідомості.

1. Теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2014. – С. 532.

2. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність: Монографія. Харків: Право, 2008. С.218-219.

3. Ильин И. А. Теория права и государства / И. А. Ильин. – М. : Зерцало, 2003. С. 167.

4. Муж В. В., Гарасимів Т. З. Юридичні методи формування правової свідомості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2015. № 825. С. 172-178.